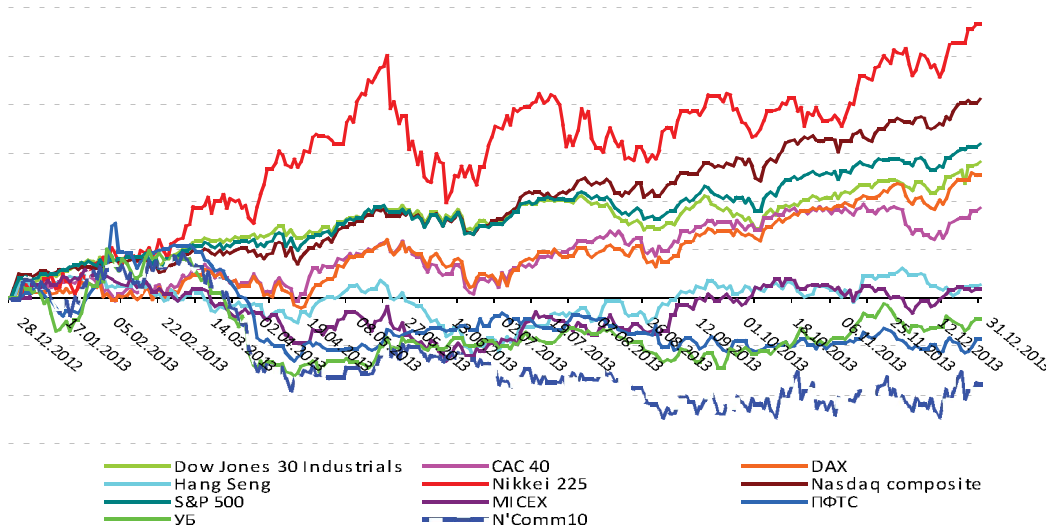

ФОНДОВИЙ РИНОК У 2013 РОЦІ

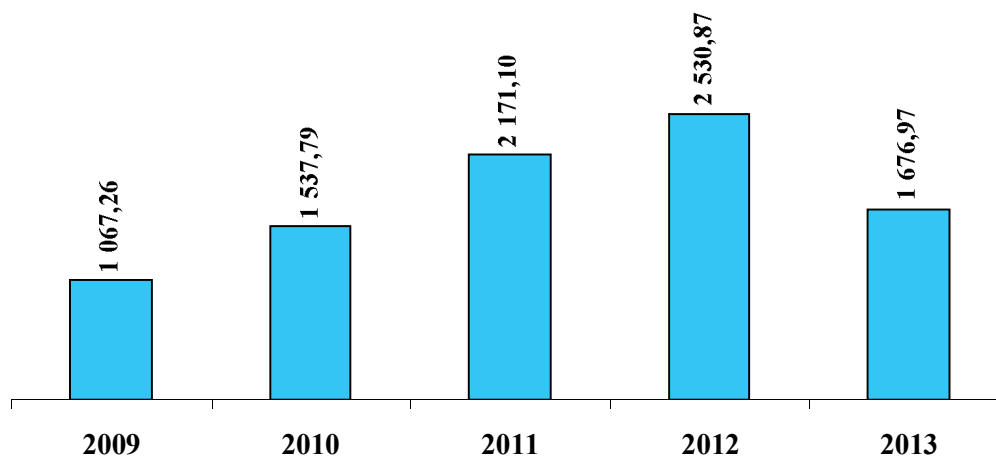
ФОНДОВИЙ РИНОК В СУЧАСНИХ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСАХ НА ФОНІ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ В УКРАЇНІ

У 2013 році більшість показників фондового ринку показали позитивну динаміку. Так, вітчизняний фондовий ринок розвивається паралельно до світових ринків цінних паперів; підтвердженням цього є основний індикатор фондових ринків - індекс, який дає можливість оцінити загальну ситуацію на фондовому ринку (динаміка вітчизняних та світових фондових індексів фондового ринку наведена в діаграмі 1).

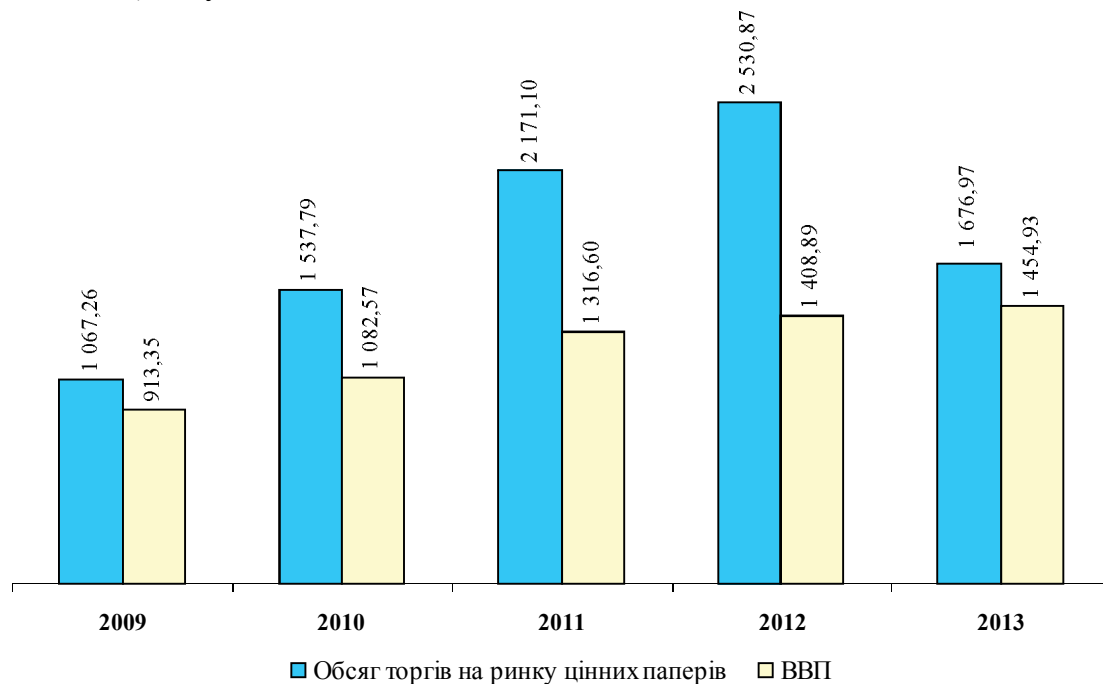
Діаграма 1. Динаміка вітчизняних та світових індексів фондового ринку протягом 2013 року

У 2013 році обсяг торгів на ринку цінних паперів склав 1 676,97 млрд грн (діаграма 2), тоді як у 2012 році цей показник складав 2 530,87 млрд грн. Зниження обсягу торгів у 2013 році відбулося за рахунок зменшення операцій з цінними паперами на позабіржовому ринку до 1 213,54 млрд грн внаслідок запровадження з 1 січня 2013 року особливого податку на операції з відчуження цінних паперів та операцій з деривативами.

Діаграма 2. Обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2009 – 2013 роках, млрд. грн.

Водночас, темпи зростання фондового ринку у 2013 році були випереджаючими порівняно з ВВП, зокрема, обсяг торгів на ринку цінних паперів перевищив цей показник на 222 млрд грн (діаграма 3). В першу чергу, це свідчить про стрімкий розвиток фондового ринку та розвиток економіки держави в цілому.

Діаграма 3. Порівняльні дані обсягів торгів на ринку цінних паперів та ВВП, млрд. грн.*

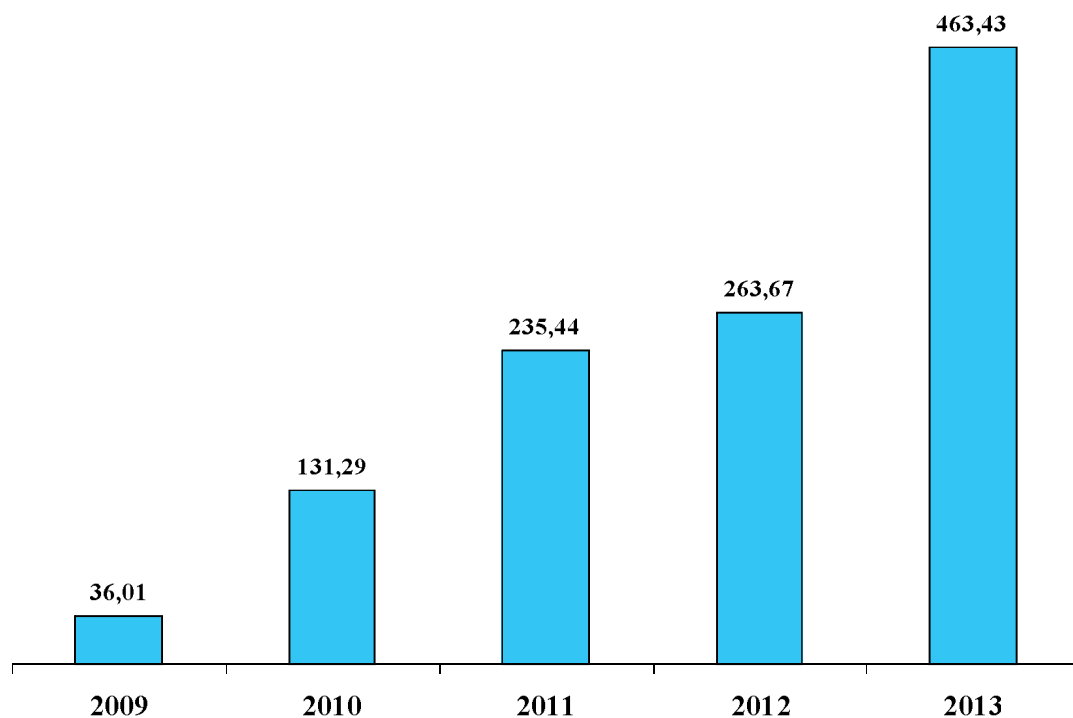
Ключовим показником розвитку фондового ринку та фінансової системи країни є частка капіталізації лістингових компаній у ВВП країни. Як свідчать дані, наведені у таблиці 1, акціонерний капітал найбільш розвинений у США та Великобританії, у той час як в Україні ця цифра поки що невелика.

Таблиця 1

Співвідношення капіталізації лістингових компаній до ВВП у 2009 – 2012 рр., %

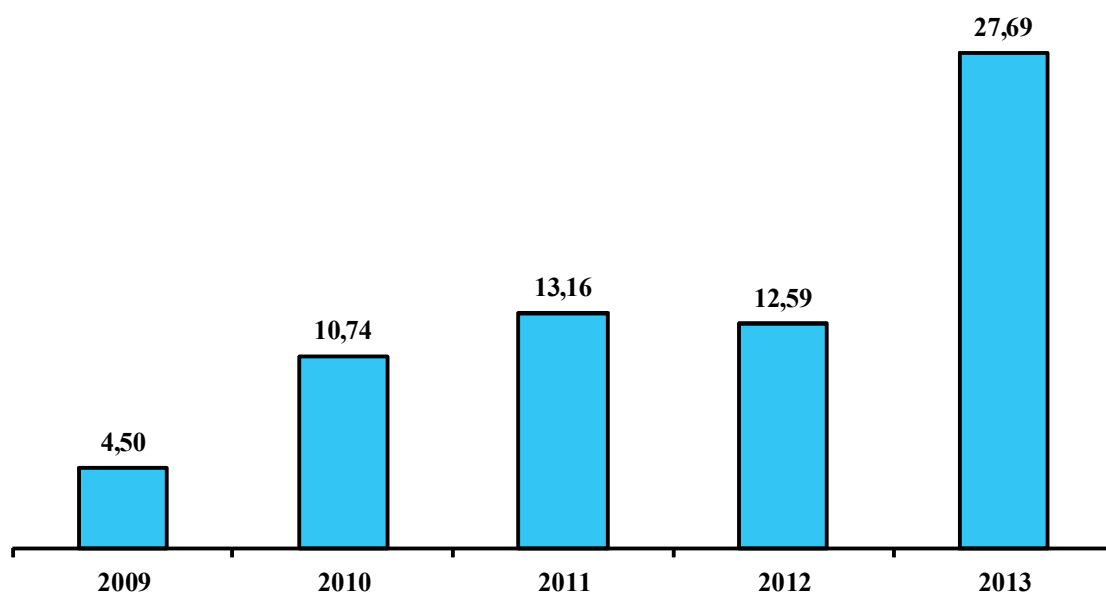
	Назва країни	2009	2010	2011	2012
БРІК	США	108,5	108,9	104,3	114,9
	Бразилія	72	72,1	49,6	54,6
	Росія	70,5	67,5	42,9	43,4
	Індія	86,6	95,9	54,9	68,6
	Китай	100,3	80,3	46,3	44,9
Європа	Франція	75,3	75,6	56,6	69,8
	Німеччина	39,3	43,5	32,9	43,4
	Італія	15	15,6	19,7	23,8
	Великобританія	128,1	137,7	118,7	122,2
	Польща	31,4	40,5	29,9	36,3
СНД	Вірменія	1,6	0,3	0,4	1,3
	Казахстан	50	41	23	11,5
	Україна	12,6	15,9	13,7	19,7

Минулого року фондовий ринок України також характеризувався доволі високою активністю біржового сегменту. За результатами 2013 року обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі збільшився у два рази і становив 463,43 млрд грн, тоді як у 2012 році цей показник складав 263,67 млрд грн (діаграма 4).

Діаграма 4. Обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2009 – 2013 роках, млрд грн

В свою чергу, частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів у 2013 році склала 27,69 % (діаграма 5).

Діаграма 5. Частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів у 2009 – 2013 роках, %

Протягом 2013 року на організаційно оформленому ринку спостерігалася консолідація торгівлі цінними паперами. Близько 91,01 % біржових контрактів з цінними паперами було зосереджено на двох фондових біржах: «Перспективі» (67,23 %) та «ПФТС» (23,78 %) (таблиця 2).

В той же час, впродовж 2013 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами на вторинному ринку становив 448,83 млрд грн або 96,85 % від загального обсягу торгів (таблиця 3).

Таблиця 2

**Обсяг біржових контрактів з цінними паперами
на організаторах торгівлі (з розподілом за місяцями)
у 2013 році, млн грн.**

Період	Організатор торгівлі										Усього
	ІННЕКС	КМФБ	ПФТС	ПФБ	ПЕРСПЕКТИВА	СФФБ	УФБ	УМВБ	УМФБ	УБ	
січень	0,00	466,82	2 349,48	40,91	20 058,81	112,00	200,73	0,11	5,99	938,51	24 173,36
лютий	0,34	569,57	4 683,19	179,19	16 963,34	28,39	128,60	0,07	22,18	1 377,35	23 952,23
березень	2,28	1 000,46	8 283,02	152,15	21 230,26	22,97	2,14	0,41	149,57	1 317,68	32 160,93
квітень	6,95	798,05	7 285,25	1 925,16	26 036,95	56,50	5,58	0,09	68,23	1 669,78	37 852,55
травень	0,08	314,96	5 699,89	1 487,48	23 217,94	25,33	1,53	0,08	31,89	892,98	31 672,16
червень	163,24	1 094,42	7 958,70	849,98	23 879,12	35,92	3,17	0,07	167,43	698,90	34 850,95
липень	2,31	1 147,59	18 054,90	1 519,35	33 228,98	436,14	117,24	0,39	126,59	879,43	55 512,92
серпень	0,98	3 007,54	18 743,22	1 150,19	35 408,33	25,92	2 078,70	0,04	14,86	667,83	61 097,62
вересень	5,17	1 182,48	12 841,84	2 043,12	23 296,26	52,91	104,25	0,06	62,66	632,51	40 221,26
жовтень	1,07	402,11	6 547,36	519,54	24 220,26	3,85	90,94	0,06	48,60	565,22	32 398,99
листопад	0,74	583,34	7 865,65	164,42	33 799,87	3,71	52,83	0,07	5,39	585,80	43 061,81
грудень	37,61	1 224,18	9 912,96	3 058,66	30 245,54	277,89	548,12	0,03	507,33	664,32	46 476,64
Усього	220,78	11 791,51	110 225,46	13 090,14	311 585,67	1 081,52	3 333,83	1,49	1 210,71	10 890,31	463 431,42
Відсоток від загального обсягу торгів	0,05%	2,54%	23,78%	2,82%	67,23%	0,23%	0,72%	0,0003%	0,26%	2,35%	100,00%

Таблиця 3

**Розподіл виконаних біржових контрактів
з цінними паперами на організаторах торгівлі
у 2013 році (за видами ринків), млн грн**

Організатор торгівлі	Первинний ринок			Усього на первинному ринку	Вторинний ринок					Усього на вторинному ринку	Усього
	Строковий ринок	Ринок приватизації	Споговий ринок		Ринок РЕПО	Строковий ринок	Споговий ринок	Ринок приватизації	Ринок цінних паперів, на які звернено стягнення		
Перспектива	0,00	0,00	3 861,49	3 861,49	18 858,97	14 512,55	274 352,66	0,00	0,00	307 724,18	311 585,67
ПФТС	0,00	0,00	5 247,64	5 247,64	101,78	0,00	104 872,01	4,02	0,00	104 977,82	110 225,46
ПФБ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13 090,14	0,00	0,00	13 090,14	13 090,14
КМФБ	0,59	0,00	2 349,45	2 350,04	0,00	0,00	9 439,11	2,32	0,04	9 441,47	11 791,51
УБ	0,00	0,00	1 714,20	1 714,20	3 282,53	3 127,97	2 761,63	0,97	3,00	9 176,11	10 890,31
УФБ	0,00	1,34	668,19	669,53	0,00	0,00	2 662,69	0,00	1,61	2 664,30	3 333,83
УМФБ	0,00	0,00	321,62	321,62	0,00	0,00	888,61	0,48	0,00	889,09	1 210,71
СФФБ	0,00	24,92	358,50	383,42	0,00	0,00	698,09	0,00	0,00	698,09	1 081,52
ІННЕКС	0,00	0,00	56,40	56,40	0,00	0,00	45,03	119,35	0,00	164,38	220,78
УМВБ	0,79	0,69	0,00	1,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,49
Усього	1,38	26,95	14 577,50	14 605,84	22 243,28	17 640,52	408 809,98	127,14	4,65	448 825,58	463 431,42

Перелік 20 емітентів цінних паперів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в таблиці 4.

Важливим показником для характеристики стану вітчизняного фондового ринку є кількість лістингових цінних паперів. З кожним роком цей показник збільшується, зокрема, зростає як загальна кількість випусків цінних паперів в обігу, так і кількість цінних паперів, які внесено у біржові реєстри організаторів торгівлі за I-им та II-им рівнями лістингу (таблиця 5). Так, зростання кількості цінних паперів, що пройшли процедуру лістингу, свідчить про підвищення інвестиційної привабливості, поліпшення фінансово-господарського стану підприємств та ліквідність біржового ринку в цілому.

Таблиця 4

ТОП-20 цінних паперів емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку

№ з/п	Найменування емітента	2013 рік	
		Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млрд грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	Акції ПАТ «ПІВНІЧНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ»	4,51	0,97
2	Інвестиційні сертифікати ТОВ «Венчурні інвестиційні проекти»	4,02	0,87
3	Облігації ПАТ «УКРСОЦБАНК»	2,49	0,54
4	Акції ПАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат»	2,32	0,50
5	Акції ПАТ «ОСТ-ІНВЕСТ»	2,22	0,48
6	Акції ПАТ «АВК-ФІНАНС»	2,19	0,47
7	Акції ПАТ «БРОКБІЗНЕСБАНК»	2,08	0,45
8	Акції ПАТ «МОТОР СІЧ»	1,71	0,37
9	Облігації ДП «Донецька залізниця»	1,61	0,35
10	Облігації ТОВ «ІК «ІФГ КАПІТАЛ»	1,58	0,34
11	Облігації ТОВ «ПЛЕЙС»	1,29	0,28
12	Акції ПАТ «Силові електронні прилади управління»	1,11	0,24
13	Акції ПАТ «Нафтова компанія «Ойл Сіті»	1,03	0,22
14	Облігації ТОВ «Автобортранс»	1,02	0,22
15	Облігації ПАТ «Укртелеком»	1,00	0,22
16	Акції ПАТ «Інгулецький ГЗК»	0,83	0,18
17	Облігації ТОВ «СМАРТ ПРОДАКШН»	0,82	0,18
18	Акції ПАТ «Укрмедіаінвест»	0,80	0,17
19	Облігації «Укравтодор»	0,77	0,17
20	Облігації ТОВ «Навіум»	0,72	0,16

Таблиця 5

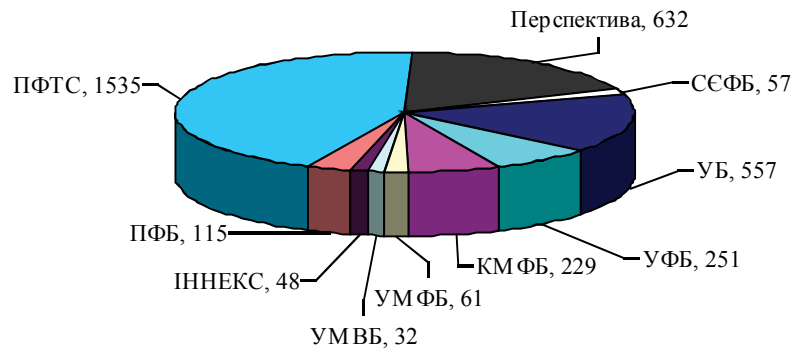
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	Станом на 31.12. 2009	Станом на 31.12. 2010	Станом на 31.12. 2011	Станом на 31.12. 2012	Станом на 31.12. 2013
Усього	1472	1520	2196	2963	3517
I рівень лістингу	16	146	194	274	377
II рівень лістингу	274	247	318	407	497
Позалістингові	1182	1127	1684	2282	2643

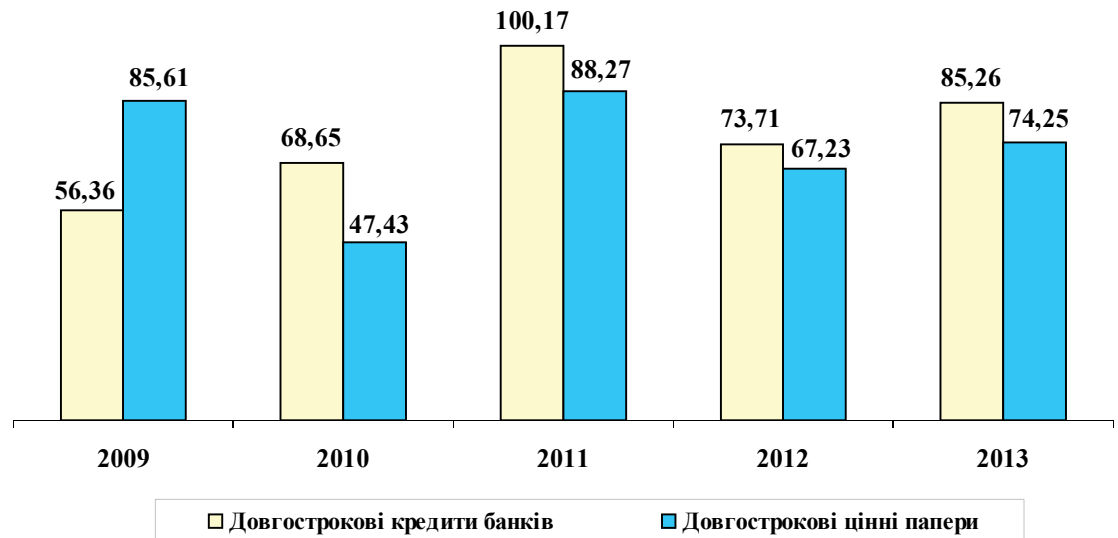
На кінець 2013 року найбільша кількість цінних паперів, які перебувають в обігу на фондових біржах, була розміщена на «ПФТС» (43,65 %), «Перспективи» (17,97 %) та «Українській біржі» (15,84 %) (діаграма 6).

Пріоритетним завданням ринку цінних паперів, як відомо, є забезпечення умов для залучення інвестицій компаніями, доступ цих підприємств до більш дешевого, порівняно з іншими джерелами, капіталу. Зокрема, залучення інвестицій у цінні папери відбувається шляхом придбання цінних паперів в процесі їх емісії. Так, акції та облігації є найефективнішим джерелом отримання додаткових фінансових ресурсів для фінансування поточної господарської діяльності, довгострокових проектів підприємств і самої держави.

Таким чином, відрядним фактом є те, що показник обсягу залучених інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку, який за результатами 2013 року склав 106,70 млрд грн, перевищив показник обсягу залучених довгострокових кредитів (85,26 млрд грн) (діаграма 7).

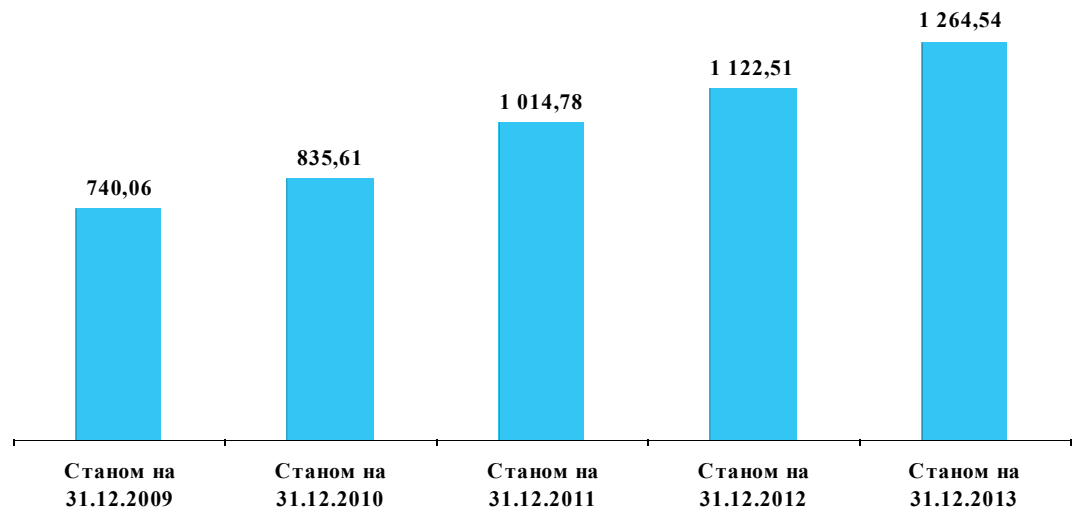

Діаграма 6. Розподіл кількості випусків цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі станом на 31.12.2013, шт.

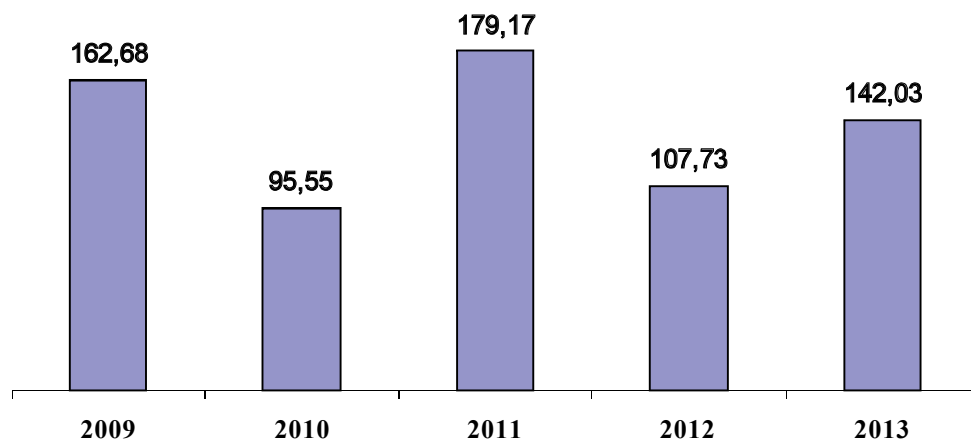
Діаграма 7. Залучення інвестицій в економіку України у 2009 – 2013 роках, млрд. грн.

Також варто звернути увагу на такий показник, як обсяг випусків емісійних цінних паперів, що свідчить про наміри підприємств щодо збільшення своєї капіталізації та їх зацікавленість у залученні інвестицій за допомогою цінних паперів. Тож станом на 31.12.2013 року загальний обсяг усіх зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів склав 1 264,54 млрд. грн. (діаграма 8).

Діаграма 8. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів (наростаючим підсумком), млрд. грн.

Так, загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів у 2013 році збільшився на 31,84 % порівняно з 2012 роком і склав 142,03 млрд грн (діаграма 9).

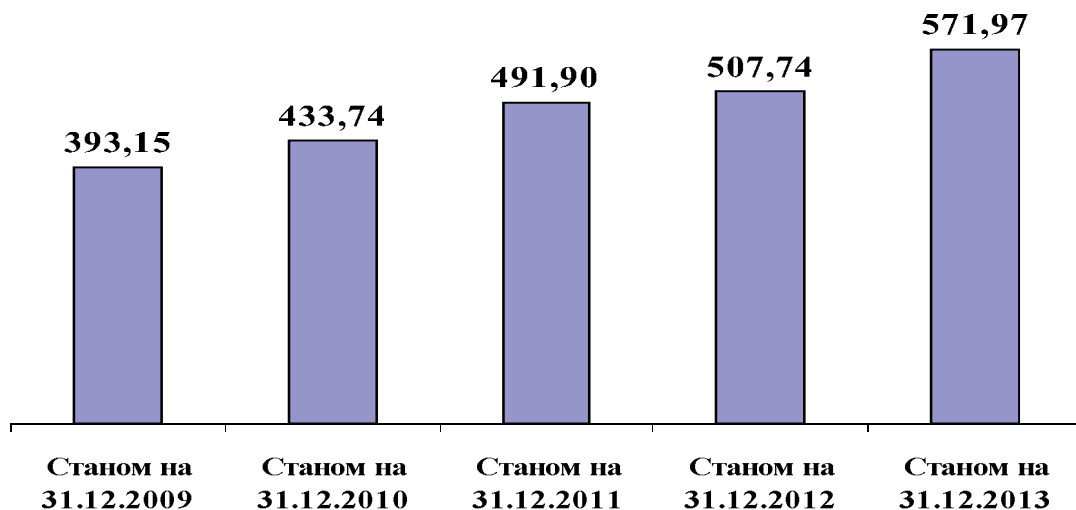
Діаграма 9. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів у 2009 - 2013 роках, млрд. грн.

РИНОК АКЦІЙ

Даний ринок займає важливе місце серед ринків капіталів. Ліквідний та надійний ринок акцій є одним із чинників, що визначає інвестиційний клімат в країні, сприяє залученню й перерозподілу інвестиційного капіталу у перспективні сфери економіки.

Емісія акцій

За даними на кінець 2013 року, усього Комісія зареєструвала випусків акцій на загальну суму 571,97 млрд грн (діаграма 10).

Діаграма 10. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2009 – 2013 роках, млрд. грн.

Важливо зазначити, що у 2013 році спостерігалось зростання емісійної діяльності на ринку акцій, тоді як у 2012 році було зниження цього показника у 2,5 рази. Таке зменшення було пов'язане із згортанням участі іноземних банківських інституцій у капіталі банків України і, як наслідок, зменшенням статутних капіталів кількох банків з іноземним капіталом. Проте, у 2013 року зазначений показник зріс у чотири рази порівняно з 2012 роком і становив 64,23 млрд грн (діаграма 11).